

Recensie: Wat de essentie van babyschoentjes met je doet

Op Ebay telde iemand eens 48875 dollar neer voor een meetlint dat aan de Kennedy's had toebehoort. 'Het eerste wat ik ermee opmat was mijn psychische gezondheid,' aldus de nieuwe eigenaar, een interieurontwerper uit Manhattan. Dachten de kopers van Britney Spears' gebruikte kauwgom (7000 dollar) of een half opgegeten ontbijt van Barack Obama (10000 dollar) hetzelfde? Vermoedelijk niet, denkt CHRISTIANNE VINK na lezing van Paul Blooms *Het geheim van genot* (*How Pleasure Works: The New Science of Why We Like What We Like*, vertaald door Marianne Hoogenboom).

Een Saoedische miljonair bood naar verluidt zelfs 10 miljoen dollar voor de schoenen die een Iraakse journalist in 2008 naar George W. Bush gooide. Gaat het hier om een handjevol gekken met geld? Een korte blik op Marktplaats doet vermoeden dat zich in nuchter Nederland soortgelijke taferelen afspelen, zij het dan dat de bijbehorende bedragen oerhollands zijn. Een gesigneerde Baantjer moet zeker dertig euro meer opbrengen dan zijn ongesigneerde evenknie en voor een twintig jaar oude cd met handtekening van Frans Bauer hoopt de verkoper eveneens een mooi prijsje te krijgen ('bieden vanaf 40 euro').

Yale-hoogleraar psychologie Paul Bloom (zie [hier](#) enkele van zijn colleges op video) noemt dit in zijn boek 'de magie van besmetting'. Door het fysieke contact dat er ooit was tussen Obama en zijn ontbijtje of Kennedy en zijn meetlint zijn deze voorwerpen doordrongen

geraakt van de ‘essentie’ van hun eigenaren. Door ze in ons bezit te krijgen, maken we hier zelf contact mee. Dat vinden mensen prettig en dan mag het wat kosten. Over die essentie gaat het vaker in *Het geheim van genot* – niet, wat de titel suggereert, over de fysiologie van het genieten.

Het geheim van genot had dan ook eigenlijk beter *Een introductie in het essentialisme* kunnen heten. Essentialisme is een stroming in de filosofie die ervan uitgaat dat dingen (én mensen) een essentie bevatten: iets wezenlijks, wat maakt dat het is wat het is. Bloom legt uit dat mensen essentialisten zijn; gefocust op de essentie van dingen. Aan de hand van onderwerpen die veel mensen genot opleveren (zoals eten, seks en kunst) passeren allerlei verhalen, wetenschappelijke studies en anekdotes de revue. Bloom probeert antwoord te geven op vragen zoals: waarom bewaren we de eerste schoentjes van ons kind, is een echte Rembrandt miljoenen meer waard dan een imitatie, en geloven sommige mensen dat seks met een maagd AIDS kan genezen?

De schoentjes van ons eigen kind zijn veel belangrijker voor ons dan de versleten slofjes van een willekeurige baby. ‘We zijn er emotioneel aan gehecht,’ zeggen we dan. De schoentjes representeren iets essentieels: de babytijd van *jouw kind*, met alle warme herinneringen die daarbij horen. Dat menselijk essentialisme soms tot vreemde gedachtecronkels leidt, blijkt uit het voorbeeld van de maagd. Door seks te hebben met een maagd denken mannen contact te maken met de essentie van een maagd: zuiver, puur en onbedorven. Dit moet wel een helende werking hebben op hun ziekte, waar vaak een weinig onbedorven levensstijl aan vooraf gegaan is.

Heel interessante vragen, en Blooms antwoorden erop smaken naar meer. Hij is grappig en zeer informatief. Niet alle vragen worden helemaal bevredigend beantwoord. Dat heeft zeker ook met hun aard te maken: essentialisme is nog niet zo lang onderwerp van onderzoek. Erg is dat niet, het geeft de lezer juist de mogelijkheid zijn eigen gedachten te vormen. Aan het einde van het boek probeert Bloom alles te plaatsen in het grotere geheel der dingen en valt hij ten prooi aan een ander menselijk trekje: iedere redenering dicht te willen timmeren. Daar komt onverwachts de menselijke vervreemding van de natuur aan de orde. Maak die gedachte nu vooral af in een volgend boek, dacht ik bij het lezen. Een cirkel hoeft niet altijd helemaal rond te zijn. Kan – Bloom had het net nog gezegd – een flinke cliffhanger niet juist enorm genieten zijn?

Christianne Vink is biologisch psycholoog, freelance journalist en docent aan de UvA. In februari 2011 verschijnt mede van haar hand [*Holy Smoke*](#).